

# **EGYBOHÓC NÉZETEI**

Heinrich Böll

Azonos című regénye alapján és annak felhasználásával

Írta: Janik László



Halló, Schnier lakás?

Frau Schnierrel szeretnék beszélni. Schnier vagyok. Hans, az említett hölgy szülötte. Biztos lehet benne, nyugodtan kapcsolhatja. Ha szükséges felsorolom az anyám különös ismertetőjegyeit: a szája alatt balra egy szemölcs a...

Köszönöm.

Halló! Itt a zsidó jenkik központi bizottságának egy átutazóban lévő delegátusa, kérem, kapcsolja a lányát!

Elfelejteni? Azt kellene anyu? Elfelejteni? Néha tényleg azt hiszem, hogy össze tudsz kapcsolni vele, hisz mindig azt emlegeted, hogy talán a mennyországgal is összeköt egy drót. Most csuda jó lenne Henriett hangját hallani, ha csak azt mondaná is, hogy semmi, vagy hogy szart. Az ő szájából cseppet sem hangzana közönségesen. Ne sírj.

Apa hogy van? Öreg és bölcs. Hát Leó? Istenem épp az én öcsém lenne a jövő nagy teológusa? Nagyapa? Ezeket az öregfiúkat nem őrli föl sem emlék, sem lelkipurdalás. Balszerencsék a pályámon? Szóval hallottál róluk. Ne haragudj, de a Te szádból különösen gonosan hangzik ez a „balszerencsék”. Alighanem attól tartasz, hogy pénzt fogok kérni tőletek, de hiszen ettől nem kell tartanod anyu. Mert Ti úgy sem adtok. A jogi utat fogom választani, tudniillik kell a pénz, mert Amerikába akarok utazni.

Fölajánlottak nekem ott egy lehetőséget.

Amúgy zsidó Jenki az illető, de majd mindent megteszek, hogy ne támadjon faji ellentét.

Hát gyújtsunk csak rá egy utolsó cigarettára

Mi a zsebünkből töröppen került elő

Adjuk csak át magunk a dohányfüst mámorának

Csonka kis öröm ez

De előkelő

Lobbantsuk utolsó gyufánkat lángra

Megszégyenítve jó Prometheuszt

Aztán induljunk úgy el, hogy nem nézünk hátra

Átlépve, eldobva

Mi visszahúz.

Most megyünk, de nemsoká mi is úgy járunk

Mint szétoszló, szétfoszló füsthengerünk

Szétoszlunk, szétfoszlunk, emlékké válunk

Emlékké, de mi már

Nem emlékezünk.

De most még a kék füst itt leng körülünk

Beszívjuk, kifújjuk, úgy lépkedünk,

Beszívjuk, kifújjuk s csak miénk e mámor

Gyárkémény léptekkel

Az éjbe veszünk.

Elszívtuk utolsó cigarettánkat

Utolsó gyufánkon sem ég már parázs

Elvesztünk magunk is az éjszakában

Mától ezt úgy hívják,

Hogy: füsthatás.

Már akkor is sötét volt, amikor leszálltam a vonatról. Rákényszerítettem magam, hogy érkezésemet ne a szerint az automatika szerint pergessem le, amely öt év örökös utazás során alakult ki, peronlépcsőn le, peronlépcsőn föl, útításkát le, jegyet a kabátzsebből ki, jegyet leadni, útításkát föl, az újságoshoz esti lapokat venni, kimenni és odainteni egy taxit. Öt évig majdnem naponta elutaztam valahonnan és megérkeztem valahova, peronlépcsőkön mentem föl és le, taxiknak intettem, esti újságokat vettem, és tudatom valamelyik zugában élveztem ennek az automatikának a szabatosan begyakorolt hanyag jellegéből mit sem veszítve. Mióta Marie nincs, néha kibotlottam a ritmusból, összetévesztettem a szállodát a pályaudvarral. Hotelportán idegesen kerestem a vasúti jegyemet, vagy a szobám számát kérdeztem a vasutastól a peronkapunál, alighanem eszembe juttatta valami, aminek sors lehet a neve, a foglalkozásomat és a helyzetemet. Bohóc vagyok, a foglalkozási nomenklatúra szerint:

komikus, életkorom huszonhét év, és az egyik számom címe: Érkezés és indulás. Ez egy hosszú pantomim, amelynek nézője mindvégig összetéveszti egymással az indulást meg az érkezést, mivel pedig ezt a számot többnyire még egyszer át szoktam venni a vonaton, könnyen úgy adódhat, hogy hébe-hóba a saját képzeletem áldozata leszek, berohanok egy lépcsőn, hogy el ne szalasszam a vonatomat, holott csak a szobám kulcsát kellett volna elkérnem. A legtöbb szállodában szerencsére ismernek, amellet az ügynököm gondoskodott bizonyos súrlódásmentességről. A szállodák tökéletesen tiszteletben tartják azt, amit Ő a „művészlélek érzékenységének” hív, és amint a szobámba érek „a jó közérzet aurája vesz körül” csinos vázában virág, és alig dobtam le a kabátomat, vágtam sarokba a cipőmet, egy csinos szobalány kávét és konyakot hoz, fürdőt készít, ezt zöld adalékanyaggal illatosá és nyugtatóvá teszi. A kádban lapokat olvasok és mérsékelt hangerővel liturgikus szövegeket énekelek. Ezeket a dallamokat terápiás okokból veszem igénybe: ezek enyhítik legjobban azt a két bajomat, amely alkati terhem, a melankóliát és a fejfájást. Mióta Marie elhagyott, mindkét bajom egyre hevesebb, és még a Tantum ergo vagy a Lorentói litánia, a görcsök elleni küzdelem eddigi két favoritja sem hat, csak alig. Van múltó hatású szer: szesz – lenne mód tartós gyógyulásra: Marie. Marie elhagyott. Bohóc, ha rákap az italtra, hamarabb lecsúszik, mint a részeg tetőfedő az állványról. Ha részeg vagyok, pontatlanul játszom el csakis pontosság révén hiteles mozdulatokat, és beleesem a legkínosabb hibába, ami

bohóccal megeshet: nevetek a saját ötleteimen. Rémes megaláztatás. Hat hónapja többnyire részeg voltam és csalóka bizakodással léptem színpadra: a következmények hamarabb megmutatkoztak, mint a hanyag diák esetében, aki bizonyítványosztásig még illúziókban ringathatja magát – hosszú idő álmodozni fél év. Engem már három hét múlva nem várt virág a szobámban, a második hónap végén nem tartozott fürdőszoba a szobámhoz, a harmadik hónap derekán pedig már hét márka távolságra kerültem a pályaudvartól, miközben a gázsím harmadára apadt. A konyak megszűnt, egy kisüsti maradt, a varieték megszűntek, furcsa egyletek következtek, pocsékul megvilágított színpadokon léptem föl, ahol már nem is pontatlan mozdulatokat produkáltam, hanem merő idétlenséget, s ezen szolgálati jubileumra összegyűlt vasutasok, postások, fináncok, meg katolikus háziasszonyok derültek. Tegnap Bochumban meg, fiatalok előtt elcsúsztam egy Chaplin imitáció kellős közepén, és nem bírtam föltápáskodni, még fütty sem hallatszott, csak sajnálkozó sustorgás, én meg, miután végre rám hullott a függöny, sebesen kievickéltem, fölmarkoltam a göncömet, és le se sminkelve, a panzióba taxiztam. Pompásan aludtam, mélyen és álmomban úgy hullott rám a súlyos színpadi függöny, mint könnyű szemfedő, mint jótét sötétség, bár alva és álmon túl már féltem az ébredéstől: a smink még az arcomon, a jobb térdem dagadt, műanyag tálcán vacak reggeli és a kávéskanna mellett az ügynököm távirata:

Koblenz és Manz lemondta stop este Bonnban hívom Zohnerer.

Aztán fölhívott a műsorvezető. Csak most tudtam meg, hogy a keresztény közművelődés elnöke.

- Még tisztáznunk kell a honorárium kérdését Schnier úr!
- Kérem semmi akadály.
- Úgy? Mi egyszáz márka honoráriumban állapodtunk meg egy bohóccal, aki akkor kettőt ért –itt kivárt, had legyen alkalmam begurulni, de én hallgattam, ő meg újra ordenaré lett, a természetéhez híven – én egy közjóléti egyesület elnöke vagyok, és a lelkiismeretem tiltja, hogy száz márkát fizessek egy olyan bohócnak, aki bőven, mondhatnám nagylelkűen meg van fizetve hússzal. –

Én hallgattam, nem láttam okát, hogy mást tegyek. A hallgatás jó fegyver: ha iskolás koromban az igazgató, vagy a tantestület elé idéztek, mindig következetesen hallgattam. Izzadjon csak ő ott a vonal másik végén? Hogy engem megsajnáljon ahhoz kicsi volt, önsajnálatra viszont futotta az erejéből, végül azt dünnyögte:

Tegyen már valamilyen ajánlatot Schnier úr.

Figyeljen jól rám, az ajánlatom a következő: maga taxiba ül, kimegy a pályaudvarra, vesz nekem egy első osztályú jegyet Bonnba, vesz nekem egy üveg pálinkát, idejön a hotelbe, borralóástul kifizeti a számlámat és letesz borítékban számomra annyi pénzt amennyi az állomásig taxira kell. Egyetért ezzel? Peronlépcsőn le, peronlépcsőn föl, útításkát le,

jegyet a kabátzsebből ki, jegyet leadni, útitáskát föl, az újságoshoz esti lapokat venni, kimenni és odainteni egy taxit. Elfelejtettem mondani, hogy nem csak melankóliával és fejfájással vagyok megáldva, hanem egy további majdnem misztikus tulajdonsággal is: telefonálás közben szagokat tudok érzékelni, és ennek a keresztény közművelődés elnökének édeskés ibolyacukor szaga volt.

Szeretnék egyszer egy hálókocsit,  
Mi napközben örökké egy állomáson áll.  
Kisváros, nagyváros mindegy neki  
Csak áll szépen csendben, s a gazdájára vár.

Láttak már sok ilyen hálókocsit  
Mindegyik város pályaudvarán.  
Itt áll, vagy ott áll fel sem tűnik,  
Nincs neve nincs jele, száma sincs talán.

De esténként amikor megjövök én  
Fény gyúl a hálókocsin,  
Vasutas füttye szól, csatlakozunk,  
S megmozdul alul a sín.

Megmozdul, meglódul a hálókocsim,

Elhagyjuk az állomást.

Kisváros, nagyváros távolodik,

Megkezdjük az utazást.

Szeretnék egy ilyen hálókocsit,

Mi éjszaka örökké máshová visz el.

Hajnalban, álmomban arra gondolok

Kisváros, nagyváros, hol ébredek ma fel?

És esténként, amikor megjövök én

Fény gyúl a hálókocsin,

Vasutas füttye szól, csatlakozunk,

S megmozdul a sín.

Így járok, így szállok álmomban én,

S már reggel, ha megérkezem,

Azt várom, vajon a hálókocsim,

Hová megy este velem.

Szeretnék egyszer egy hálókocsit,

Mi napközben örökké egy állomáson áll.

Kisváros, nagyváros mindegy neki

Csak áll szépen csendben, s a gazdájára vár.

Azt hiszem nincs senki a világon, aki megértene egy bohócot. Bohócnak nyugalom kell, annak az illúziója, amit más a munka utáni mulatságnak hív. Hanem az a sok más nem fogja föl, hogy a bohócnak miben áll a mulatság illúziója: el kell felejtenie, hogy dolgozik – nem fogják ezt föl az emberek, mert ők csak a maguk munkája végeztével foglalkoznak úgynevezett művészettel.

Egy időben nagy rokonszenvvel közeledtem a katolicizmushoz, még amikor Marie négy évvel ezelőtt először elvitt abba a „Haladó katolikusok körébe”. Marienak ügye volt, hogy intelligens katolikusokat vonultasson föl, természetesen azzal a hátsó gondolattal, hátha egy szép napon konvertálok. Már az első percek rémesek voltak abban a körben. Én akkor bohóci fejlődésem egy nehéz szakaszában voltam. Napestig gyakoroltam, és sem időm, sem pénzem nem volt, hogy Mariet elvigyem valahova. Nagyon örültem annak az estének, holtfáradtan valami vidám összejövételre számítottam, sok jó borral, jó vacsorával, talán tánccal, ehelyett rossz bort adtak, és körülbelül olyan lett az egész, amilyen szerintem egy unalmas professzor felsőfokú szociológiai szemináriuma lehet. Nem csak megerőltető, de fölöslegesen és természetellenesen megerőltető. Közös imádkozással kezdődött, én meg egész idő alatt nem tudtam, hová legyek a két kezemmel, meg az arcommal: hitetlent szerintem, nem kellene ilyen helyzetbe belevinni. Életem egyik legkínosabb estéje volt az az este. Egyszerűen nem tudom elhinni, hogy vallásos beszélgetéseknek ennyire megerőltetőnek kell lenniük. Tudom, ebben a vallásban nehéz

dolog a hit. A test föltámadása és az örök élet. Marie gyakran olvasott nekem a bibliából. Nehéz lehet azt mind elhinni. Nem tudom, akad-e aki Picassót, vagy Kleet hímez asztalterítőcskére, de akkor este úgy éreztem, mintha azok a „Haladó katolikusok” Aquinói Tamásból, Assisi Szent Ferencből, Bonaventúrából és XIII. Leóból horgoltak volna takaros ágyékkötőket, amik természetesen nem takarták el a meztelenségüket, hiszen nem akadt közöttük egy sem – engem kivéve – aki meg ne kereste volna legalább a másfélezer márkáját havonta. Ők maguk is olyan kínban voltak, hogy utóbb cinikus és sznob lett a hang, csak Züpfneré nem, akit úgy meggyötört az egész micsoda, hogy egy cigarettát kért tőlem. Élete első cigarettáját szíttá. Gyámoltalanul pöfékelt, és láttam rajta, hogy örül a gomolygó füstnek, amely eltakarja az arcát. Én Marie miatt éreztem magam nyomorultul, sápadtan és remegve ült a helyén. Klinkel volt annak a körnek a vezetője. Aznap este rendkívül sok ostobaságot és ízléstelenséget beszélt. Megérdemli hát, hogy anyám után Ő legyen az első, akit értesítek az ittlétemről. Talán sikerül valamilyen anyagi támogatásra is rávennem.

Halló doktor! Itt Schnier! Kutyaszorítóban vagyok. A doktor miatt? Igazán ne haragudjon Klinkel, de én már egy ideje nem tudom, hogy milyen viszonyban vagyunk. Miről beszél? Én egyáltalán nem arra gondolok, én, mint tudja, eleve nem beszélek művészetről, karierről pedig végképp nem. Amire gondolok... ami kell... szóval Mariet

keresem. Elmúlt? Ugyan, képzelje magát a helyembe, hogy a felesége egyszer csak elmegy egy másik férfival. Szóval nem volt a feleségem? Legyek férfi? A keservit, hiszen éppen azért gyötör az ügy, mert ehhez a nemhez tartozom. Ugyan doktor, nehezére esne kivenni a szájából a szivart? Az egész úgy hangzik, mintha tőzsdeárfolyamokról beszélnék, a cuppogásától valahogy kínossá válik az ügy. Akkor meg miért nem mondja meg egy sem közületek, ti ronda katolikusok, hogy hol van? Dugdossátok előlem. Bár úgy volna és a középkorban élnék, akkor megengednék, hogy Marie az ágyasom legyen, és nem szorítanák állandóan lelkiismereti harapófogóba. De majd visszajön. Kutyabaja sem volt Marienak amíg az én lelki üdvösségemért aggódott, de aztán maguk rábeszélték, hogy a sajátjával foglalkozzon és most úgy áll a helyzet, hogy én a hitetlen, akiből hiányzik a metafizikai érzék, én aggódom Marie lelki üdvéért. Akkor lesz ő igazán bűnös, ha feleségül megy Züpfnerhez. Ennyit már megtanultam a maguk metafizikájából: paráznaság és házasságtörés, amit Maria elkövet. Sommerwild prelátus pedig a kupleros szerepét játssza a dologban. Hagyja ezt, doktor, ne döbbentezzen... ne is irigyeljen engem, mert ha nem kapom vissza Mariet, megölöm a maguk legattraktívabb prelátusát. Megölöm, én már semmit sem veszíthetek. Idegesítenek maguk katolikusok, mert tisztességtelenül játszanak. A protestánsok lelki pepecselésébe betegszem bele, az ateisták pedig untatnak, mert örökké csak Istent emlegetik. Hogy én mi vagyok? Bohóc. E pillanatban még jobb a híremnél. És van egy katolikus lány,

aki nekem kell, szükséges, és éppen őt vették el maguk tőlem. Tudja, ha a tizenharmadik században élnénk, derék udvari bolond lennék, akitől még a bíborosok sem kérdeznék, házasságban él-e a feleségével, vagy sem. Most meg az összes civil katolikus Marie szegény lelkiismeretét macerálja, parázna házasságtörő életbe hajszolja bele egyetlen hülye papírrongy miatt. Magát doktor a tizenharmadik században kiközösítették és kiátkozták volna az ügyletei miatt. Azt a Madonnát is, ami alatt a telefonja áll, valami bajor vagy tiroli templomból szajrézták és ezt maga is nagyon jól tudja. Egyébként hadd figyelmeztessem, hogy a templomrablás még ma is elég komoly büntettnek minősül. Ugyan, maga évek óta beleavatkozik az én személyes dolgaimba, ha viszont én megjegyzek egy apróságot és szembesítem magát valamivel, akkor megvadul. Tegye le Klinkel, tegye le különben még a létminimumra is rátérek. Jó estét kívánok magának is, meg a lelkiismeretének is. Fuccs!

Nővérem halála óta a szüleim, mint ilyenek nem léteznek számomra, pedig találkoznom kell velük, már csak a pénzügyeket rendezendő is. Henriette már tizenhét éve halott. Tizenhat volt a háború vége felé, szép lány, szőke, a legjobb teniszező egész Bonnban. Akkor jött az, hogy a fiatal lányok jelentkezzenek önként a légvédelemhez, és Henriette jelentkezett. Olyan gyorsan és súrlódásmentesen történt az egész, hogy szinte észre sem vettem. Iskolából jövet megláttam Henriettét a villamoson, nevetett és integetett. Kis hátzísák volt a

hátán, azt hittem kirándulni megy az iskolájával, ám bár kirándulásra kissé furcsák voltak azok az idők. Az iskoláktól viszont akkoriban minden kitelt. Még egyszer utána integettem a villamosnak, amellyel Henriette elment, aztán hazamentem, a szüleim Leóval már asztalnál ültek. Csak miután az ebéd utáni almámat ettem, kérdeztem meg anyámat, hogy hová rándult ki Henriette iskolája. Anyám nevetett és azt mondta: - Kirándult. Szamárság. Elutazott légvédelmisnek jelentkezni. Ne hámozd olyan vastagon az almát. Nézd fiam – azzal elvette a tányéromról az alma héját, faragdosta-farigcsálta, szájába dugdosta takarékoskodása eredményét a leheletnyi almaszeleteket. Én apámra néztem. A tányérjára meredt, nem szólt. Leó is hallgatott, anyám viszont azt mondta szelíd hangon: Belátod talán, hogy mindenkinek meg kell tennie a magáét, hogy elkergethessük a zsidó jenkiket a mi szent német földünkről. Egy pillantást vetett rám, én megborzongtam, ő ugyanolyan pillantást vetett Leóra, és ekkor úgy éreztem, mintha égne a vágtyól, hogy mindkettőnket is csatába küldhessen a zsidó jenkik ellen. Anyám időközben évek óta elnöke a Faji Ellentétek Kibékítésére Alakult Társaságok Központi Bizottságának, eljár az Annak Frank házba, alkalmilag még Amerikába is jár előadásokat tartani a német ifjúság büntudatáról, a hangja még mindig olyan lágy és szelíd, mint alighanem volt, amikor búcsúzól azt mondta Henriettének: - Aztán csak ügyesen, kislányom – Ezt a hangot bármikor hallhattam a telefonban, Henriettét már soha. Neki meglepő mély volt a hangja és csengő a nevetése. Egyszer

mérkőzés közben elejtette a teniszütőt s akkor csak megállt a pályán és álmotagon nézte az eget, máskor a kanalat ejtette bele a levesbe ebédnél. Henriette meg sem hallotta a szidást, csak a kanalat halászta, megint máskor épp kártyáztak, mikor így elrévült, s anyám akkor dühbe gurult. – Ez a rohadt álmodozás – kiabálta, Henriette meg ránézett és nyugodtan csak annyit mondott: Most mi van? Egyszerűen már nincs kedvem és kész. – azzal a még kezében maradt lapokat bedobta a kandallóba. Anyám kikapta a tűzből a kártyákat, de megégette az ujját, a kártyákat viszont megmentette, egyedül a kör tízes pörkölődött meg egy kicsit. Attól kezdve soha nem tudtunk úgy kártyázni, hogy ne gondoltunk volna Henriettére. Anyám igazán nem gonosz, csak megfoghatatlanul buta és takarékos. Nem tűrte, hogy új csomag kártyát vegyünk, és fölteszem, hogy az égett kör tízes még mindig ott van a csomagban a többi kártya közt és anyámnak semmi sem jut az eszébe, ha pasziánsz közben a kezébe kerül.

A kis szobám

A kis szobám

Hol megszülettem egy délután

A kis hajó

A hintaló

Anyám ajkáról tiszta szó

Sok nagy remény

Kalandregény

Csöppnyi srác, sudár legény

Oly csábító

Elkábító

Az a dal a könny felszárító

A kis szobám

A kis szobám

Az elsötétítés után

Nincs kényelem,

Csak félelem

És jegyre jár az élelem

Eljött a tél

A sarki szél

Süketek közt csak a vak beszél

A kis szobám

A kis szobám

Belőtt egy tank egy délután

A füst elült

Egy fal kidúlt

A gyermekkorom elmerült.

Huszonegy voltam, ő tizenkilenc, amikor egy este egyszerűen fölmentem hozzá, megcselekedni mindazt, amit férfi és nő cselekszik egymással. Délután még Züpfnerrel láttam, kézen fogva léptek ki az ifjúsági otthonból, mind a ketten mosolyogtak, és ettől belém nyilalt

valami. Nem volt ő Züpfnerhez való: rosszul lettem attól a fogom-a-kis-kezed hülyeségtől. Jól ismertem Mariet, nagyon jól, mert gyakran jártam az apjánál, néha meg este kimentem a sportpályára nézni a labdaháborút játszó lányokat. Akkoriban sűrűn felkerestem az apját, és amíg Hegelt és Marxot próbálta megmagyarázni nekem, Marie néha elüldögélt mellettünk, de otthon soha sem mosolygott rám úgy, mint a sportpályán. Ahogy akkor délután megláttam őket kézen fogva kilépni az ifjúsági otthon kapuján, valami belém nyilalt. Hülye helyzetben voltam. Hatodik után, huszonegy évesen otthagytam az iskolát. Az atyák nagyon kedvesen még búcsúestet is rendeztek nekem, sört és szendvicset adtak, cigarettát, a nem dohányosoknak csokoládét. Én meg mindenféle számot mutattam be az osztálytársaimnak: katolikus prédikációt és evangélikus prédikációt, munkást fizetésborítékkal meg mindenféle kis hülyeséget és egy Chaplin imitációt.

Csak két hónapot töltöttem otthon, de mintha örökkévalóság lett volna. Mariet ritkán láttam, javában készült az érettségire. Az öreg Derkum néha rajtakapott, hogy oda se hallgatok, csak meredten lesem a konyhaajtót, olyankor a fejét rázva azt mondta: - Ma csak későn fog megjönni -, én pedig elvörösödtem.

Péntek volt aznap és tudtam, hogy az öreg Derkum péntek este moziban van, semmire sem gondoltam, és mégis majdnem mindenre. Még arra is, hogy „utána” képes lesz-e Marie levizsgázni, és már tudtam, ami később beigazolódott, hogy nem. Irtózatosan féltem

mindattól amit egyszer „fizikai részleteknek” hívott egy fiú az internátusban és izgatott a potencia kérdése is. Eszembe jutott még, hogy tisztességtelen dolog azzal a kulccsal behatolnom a házba, amit Marie apjától kaptam, s így jutnom el Marie hálószobájáig, de nem volt más választásom. Marie szobájának egyetlen ablaka volt az utcára, ott pedig hajnali kettőig annyian jártak, hogy az őrszobán kötöttem volna ki – nekem viszont még aznap meg kellett cselekednem Marieval: azt.

Még nem aludtunk, amikor az apja hazaért: majdnem tizenegy lehetett, hallottuk, hogy bemegy a boltba cigarettáért, csak aztán jön fel a lépcsőn. Mindketten azt hittük, észre kell vennie valamit, hiszen roppant nagy dolog történt. De semmit se vett észre, épp csak befülett az ajtón, aztán tovább ment. Hallottuk, amikor levetette, a padlóra dobta a cipőjét, később hallottuk álmában köhögni. Én egyre csak azon tűnődtem, hogy vajon hogy fogadja majd másnap a dolgot.

Aztán apámmal is ez a dolog hozott össze, ha csak pár percre is.

Hajnal volt s bár kicsit féltem  
Bátran apám szemébe néztem  
Hős voltam ki állja az orkánt  
Hideg zsír szag lepte a konyhát

Néztem őt ő egem nézett  
A fiút ki épp férfivé lett  
Régi magát látta a képben  
S apja előtt állt hófehéren

Később valami töményet ittunk  
Gyűrött dobozból cigiket szívtunk  
Ő néhány szót szolt, szelíden, halkan  
Meg kell köszönjem neki e dalban

Ott azt a néhány szót,  
Ami csak rólunk szolt,  
Amire várok még,  
Ami nem szólal rég.

Hol az a néhány szó,  
Ami nem rossz vagy jó,  
Ami nem csúf vagy szép  
Amit bent hallok még.

Hol az a néhány szó,  
Ami nem rossz vagy jó,  
Ami nem csúf vagy szép  
Amit én mondhatnék

Elmúlt a hajnal, jött a reggel,  
Ültünk a füstben, csak a nap kelt fel,  
Nem nézett már apa fiára,  
Nem gondoltunk se nőre, se ágyra

Ültünk üresen, ilyen az élet  
A varázs, a szó mind semmivé lett  
Ültünk, vagy éltünk, szelíden halkan  
Most még is köszönöm neki e dalban

Ott azt a néhány szót,

Ami csak rólunk szólt,  
Amire várok még,  
Ami nem szólal rég.

Hol az a néhány szó,  
Ami nem rossz vagy jó,  
Ami nem csúf vagy szép  
Amit bent hallok még.

Hol az a néhány szó,  
Ami nem rossz vagy jó,  
Ami nem csúf vagy szép  
Amit én mondhatnék

Ha elképzelem, hogy Züpfner odanézhethet, vagy hogy oda szabad néznie amikor Marie öltözködik, amikor rácsavarja a kupakot a fogkrémestubusra, pocsekul érzem magam. És az a gondolat is rohadtul esik, hogy Züpfner nem is nézi, végképp mindegy neki, hogyan csavarja Marie a fogkrémre a sipkát: szerény tapasztalatom szerint a katolikusoknak fikarcnyi érzékük sincs a részletek iránt.

Kezdek kételkedni benne, hogy van még hakni lehetőségem harminc és ötvenmárkás szinten.

Sommerwildet majd hajnali három körül fogom felhívni, és kiadósan elcsevegek vele a művészetről. Este nyolc az túl rendes idő neki. Azon sem ártana elgondolkozni, hogy hogyan fogom megölni. Esztétát alighanem egy értékes műtárggyal érdemes, hadd mérgeződjön még a

halálában is azon, hogy meggyalázták a művészetet. Könnyű sem lesz egy ilyen makkegészséges fickót a másvilágra küldeni: Szívós, igen edzett ellenfél. Értékes fémtárgyat kell kerítenem mindenképpen, bronz vagy arany, esetleg márványt, csak épp bajos lenne előtte még Rómába utaznom, a vatikáni múzeumból megfűjni valamit.

Szeretem Mariet, és azt a cserkészmondátát, hogy rá kell lépnie az útra, amelyet járnia kell, talán úgy kellett volna felfognom, mint egy őskeresztény asszony búcsúszavát aki az oroszlánok elé vetteti magát. Sommerwild mindig úgy hat rám, hogy szerintem lehetne akár fürdő- vagy zeneigazgató, cipőgyári reklámfőnök, ápoló tánctalénekes, vagy egy divatos folyóirat szerkesztője. Minden vasárnap a Korbinianban prédikál. Marie kétszer is odavonszolt. A mutatvány kínosabb, sem hogy Sommerwild főhatóságának helyes volna engedélyezni. Én inkább külön-külön olvasok Rilket, Hoffmannsthal, Newmannt, mint kevertetek magamnak ebből a háromból szörpöt. Prédikáció közben előntött a verejték. Vegetatív idegrendszerem nem tűri a mesterkélttség bizonyos formáit. Hogy a létező létezik, és a derengő dereng – rám jön a félsz, ha ilyeneket hallok.

Még nem is volt gyerekünk, mégis folyvást arról beszélgettünk, hogy fogjuk majd öltöztetni, hogyan fogjuk nevelni, és minden kérdésben megegyeztünk, kivéve a katolikus nevelést. Hogy a gyerekeinket megkereszteltessük, abba beleegyeztem. Marie szerint ezt írásba kell adnom, különben nem esket össze a pap. Miután beleegyeztem az

egyházi esküvőbe, kiderült, hogy polgári esküvőt is kell kötnünk – erre elfogyott a türelmem és azt mondtam, hogy mégis várjunk egy évet, azon az egy éven úgy sem múlik semmi. Erre Marie elsírta magát, hogy én nem értem meg, mit jelent neki olyan helyzetben élni, hogy nem bízhat abban, hogy a gyerekei katolikus nevelést kapnak. Keserves ügy volt ez. Hogy az embernek polgári házasságot is kell kötnie, mielőtt egyházilag megesküszik, azt tényleg nem tudtam. Bizony elfogott a méreg, amikor megtudtam, hogy kötelező odamenni egy ilyen anyakönyvi hivatalba. Amikor Marie még avval is előállt, hogy írásos nyilatkozatban vállalnom kell a gyermekeink katolikus neveltetését, összevesztünk. Ezt zsarolásnak éreztem, és nem tetszett, hogy Marie olyan tökéletesen egyetért az írásbeli megállapodás követelésével. Hiszen megkeresztelheti a gyerekeket, és úgy nevelheti, ahogyan helyesnek látja.

Marie azon az este rosszul érezte magát, sápadt és fáradt volt, a hangja elég éles, és amikor én végül azt mondtam, hogy jó rendben, mindent megteszek, amit csak kér, megdühödött és azt mondta: - Csakis lustaságból teszed, és nem azért, mert meg vagy győződve absztrakt rendezőelvek jogosságáról. – Igaza volt és ettől félelem fogott el. – Valahogy nem tetszik nekem ez a beszélgetés: nem a te hangod ez! Hanem? – kérdezte halkán, egyszerre megint olyan hangon, hogy bedőltem neki.

- Bonn ólalkodik benne, a Kör, Sommerwild és Züpfner. Meg a többi alak. – mondtam, pedig akkor még nem is tudtam, hogy amíg én

dolgoztam Züpfner és Sommerwild valóban többször meglátogatták Mariet.

- Miért vagy komisz – kérdezte, cigarettázott, ami idegenszerűvé tette.

Abban a percben egy akárki lehetett volna, egy csinos, nem különösebben értelmes nő, aki ürügyet keres rá, hogy elmenjen.

- Nem vagyok komisz, tudod te azt –

Nem szólt, de bólintott, amennyit pedig az arcából láttam, az elég volt ahhoz, hogy észrevegyem, könnyekkel küzd.

Túl sokáig tétováztam, egy percre, egy félig, kettőig, nem is tudom.

Mire aztán fölkeltem és odamentem Mariehoz, a fejét rázta, eltolta a válláról a kezem, és megint beszélni kezdett, a metafizikai rémületről és a rendezőelvekről, én pedig úgy éreztem magam, mintha már húsz éve a férje lennék.

Aztán reggel fölbredve meg sem lepődtem, hogy Marie közben elment. Az asztalon megleltem a cédulát: „Rá kellett lépnem az útra, amelyet járnom kell”. Majdnem betöltötte a huszonötöt, hát ennél jobb is az eszébe juthatott volna. Nem haragudtam érte, csak kissé keveselltem. Nyomban leültem, hosszú levelet írtam neki, reggeli után még egyet, naponta írtam neki, és az összes levelet Fredebeul címére adtam fel Bonnba, de válasz egyszer se jött.

Itt Schnier! Jó estét Frau Fredebeul! Csak a levelek miatt telefonálok.

A kedves férje? Értem. És a Marienak írt és az önök címére küldött leveleimmel mi lett? Hogyne. Tudom. Még nem volt alkalmam az

elnézésüket kérni, hogy előzetes megbeszélés nélkül de... Igen. Milyen címre továbbította őket? De hiszen azt mondta, hogy onnan visszaküldték magukhoz, hát látnia kellett, hogy milyen címet írt rá a férje?! Nem, dehogy egyáltalán nem akar kihallgatás lenni, bocsásson meg, de bátorkodtam gondolni, hogy jogom lehet megtudni, mi történt a leveleimmel. Kedves Frau Fredebeul, legyen emberséges, kérem, szerintem van egy pont ahol az ember, még ha ideológiai okok miatt is, emberségessé válik. Hogy csalódott? Mint bohócban vagy... Értem.

Tudja nekem nem volt módom csalódni magukban, mert tulajdonképpen semmit sem vártam maguktól. No jó, túl sokat kívánok, ha arra kérem, hogy küldje el nekem a leveleimet? Bonnba. Ide a címemre. Igen itthon vagyok! Viszontlátásra, és köszönöm ezt a nagy humanitást.

Aludni úgy tudok akár egy állat,  
Semmit sem, sohasem álmodok én.  
Négy órát, öt órát fekszem az ágyon.  
Halottként, mert ébren élek csak én.

Az utcákat, tereket, olykor ha járom,  
Álmodom, azt hiszem, nem is vagyok.  
Távolról, ha meglátnak régi barátok,  
Intenek, intek, s az arcunk ragyog.

Álmodni legjobb, ébren, ha álmodsz,  
Az öntudat megőrzi álmaidat.  
Behunyt szemekkel önmagad látod  
S ha kinyitod, megint csak ott állsz magad.

Ha elalszol, örökké rettent a semmi  
Átdugod fejed egy vékony falon.  
Ott találod magad egy másik világban  
S körötted a végtelen felejtés borong.

Tulajdonképpen azt is nekem köszönhetik, hogy Marie megmaradt katolikusnak. Szörnyű hitbeli válságokon ment át, mert csalódott Kinkelben és Sommerwildben is. Egy ideig még templomba sem járt. Akkor azt mondtam neki, hogy a csalódás nem ok. Ha szerinte az ügy igaz ügy, akkor ezer Kinkel sem hamisíthatja meg, és végeredményben ott van Züpfner, aki nekem egy kicsit merev és igazán nem az esetem, de mint katolikus, hitelt érdemel. És János pápát is én ajánlottam neki vigaszul, ha hitében meginog. Végletekig feddhetetlenül álltam szemben a katolicizmussal, pontosan ezt tettem tévesen, de Marie olyan természetesen volt katolikus, hogy igyekeztem ezt a természetességet megőrizni. Felköltöttem, ha elaludt, hogy nehogy elkéssen a templomból. Nagyon is gyakran fizettem taxit, hogy pontosan odaérjen, körtelefonon tudakoltam meg, hol

hallgathat szentmisét, ha épp evangélikus vidéken jártunk, néha mondta is, hogy milyen kedves ez tőlem, aztán mégis az a rohadt papír következett: adjam írásba, hogy katolikusnak fogom nevelni a gyerekeket. Én örvendezve vártam őket, már mulattam velük, már a karomon hurcoltam őket, és csak az nyugtalanított, hogy szállodákban csak milliomosok gyerekeivel szoktak jól bánni, mi pedig szállodákban tanyázunk akkor is.

Mi már azt is megbeszéltük, hogy milyen ruhában járattjuk a gyerekeinket, Marie világos és jól szabott esőkabátra szavazott, én viszont anorákra, hiszen esőkabátban nem ugrálhat a gyerek, anorák viszont célszerű a pocsolyában játszani. Marie mindig csak mosolygott és azt mondta, várjuk meg a sorát. Ha Züpfnertől gyerekei lesznek, akkor sem anorákban, sem világos esőkabátban nem járathatja őket anélkül, hogy ne érezné árulásnak, vagy kurvaságnak. Sőt kénytelen lesz meztelenül járattani a gyerekeket a bonni utcán.

Városszerte sutto gják asszonyom, hogy maga meztelenül járattja a gyerekeit. Hát ez sok. És megfélekedezett hango cs kányi különbségekről asszonyom, ha azt mondja, hogy csak egyetlen férfit szeret. Akkor inkább úgy kellene fogalmazzon: a férjemet. Csak, hogy melyiket asszonyom, melyiket?

Mindig a homályban, mozikban és templomokban, félhomályos szobákban egyházi zenét hallgatva. És az a sok sutto gás. Azok a harminc-negyven perces gyónások a székesegyházban. A várakozók

tekintetében alig leplezett fölháborodás. Istenem, mit tud ez ennyi ideig gyónni: nincs a férjénél jóképűbb férfi. Ráadásul igazán tisztességes, derék ember. Ott vannak a gyerekek, a két kocsi. A rács mögül ingerült türelmetlenség, az a vég nélküli, ide-oda suttogás szerelemről, házasságról, kötelességről, szeretetről, aztán a végén: - De ha még a hite sem rendült meg, akkor mi híja az életének, kedves lányom?

Nem tudod kimondani, még elképzelni sem tudod azt, amit én tudok. Egy bohóc híja az életednek, hivatalos megnevezése komikus, egyházi adót fizetni sehova sem köteles.

Nem bohócé már ez az arc, hanem egy halotté, aki halottat játszik.

Város szerte azt suttogják

Megbántál már minden órát

Minden éjt, mit másnak adtál

Azt, hogy tőlem elszaladtál.

Azt mondják már régen bánod

Hogy esténként más arcát látod

Mással alszol, mással ébredsz

Más van bajban, de engem féltesz

Másra vársz, míg rólam álmodsz

Párnát szorítasz a szádhoz  
Hogy ne hallja, hogy ne lássa  
Minden éjjel sírsz az ágyba

Város szerte azt suttogják  
M megbántál már minden órát  
Minden percet, minden évet  
Azt, hogy élsz, és azt, hogy élek.

Osnabrückben mondta először, hogy fél tőlem: amikor vonakodtam Bonnba utazni, hogy katolikus levegőt szívhasson. Reggel óta esett az eső, és Marie beteg volt. Nem vetélt el szabályosan, de valami efféle baja támadt. Nem magyarázta el pontosan, hiába kértem. Csak annyit mondott, hogy női dolog, semmiség. Később még elmentem egy patikába, altatóért, és addig ültem az ágya szélén, amíg el nem aludt. Másnap reggel aztán elutazott Bonnba, de meg sem említette, hogy vele mehetnék.

Délután egy rendőr és egy rendőrnő állított be az erkölcsrendészettől. Mindenfélét kérdezgettek Marieről, meg a kapcsolatunkról, és bár feltűnően udvariasak és szabatosak voltak, érződött, hogy valószínűleg gyakoroltatták velük, hogy fellépésüknek kellemes hatása legyen.

Mielőtt elmentek elnézést kértek a zavarásért és a megértésemért kérték, hogy bizonyos szűrőpróbák szükségesek a részükről, ha átutazók közt abortív megbetegedések fordulnak elő. Először hallottam ezt a szót, hogy abortusz, de így is szörnyű balsejtelem és félelem fogott el.

Tessék itt Schnier! Maga az Sommerwild? Nem, nem csináltam épp duplaszaltót, nem artista vagyok, hanem bohóc, ami legalább olyan jelentős különbség, hogy valaki jezsuita-e vagy dominikánus, és ha itt valami dupla bekövetkezik, akkor legföljebb egy dupla gyilkosság. Milyen ellenségeskedésről beszél? Én hívtam föl magát, vagy maga engem? Egyébként igaza van. Máshogy képzeltem ezt a beszélgetést. Úgy hajnali fél háromkor akartam fölébreszteni álmából, jól lepocskondiázni, és megfenyegetni: Ha Marie nem jön vissza hozzám, megölöm magát is, meg Züpfnert is. Vicces maga, valaki elorozza a feleségemet, aztán éppen Őt hagyjam ki a játékból? Persze! Abszolúte önként hagyott el mi? Én csak annyit tudok, hogy maguk katolikusok a magamfajta hitetlennel épp olyan könyörtelenül bánnak el, mint a zsidók a keresztényekkel, keresztények a pogányokkal. Semmit sem ért maga, aminek kettős házasságtörés lesz a vége, először amikor Marie feleségül megy Züpfnerhez, másodszor amikor majd újra világgá megy velem. Semmit. Nem tehet értem semmit. Ezt jól látja, valóban monogám vagyok, csak hogy nem mint egy szamár, kedves Sommerwild, merthogy a szamár egyáltalán nem monogám, még ha

jámbornak is látszik. A holló monogám. A tüskés pikó és olykor az orrszarvú is. Hogy mi? Igaza lehet, hogy Marie nem az, de a szentségit, ezt mégsem kellett volna a pofámba mondania! Hol van most? Rómában. Mézeshetek mi? Szóval mézeshetek, hogy teljes legyen a kurválkodás.

De hát Züpfnernek sem Marie az igazi! Az ilyenek Marie nem elég intelligens! Züpfner az a fajta, aki, mielőtt bevezetnék a pápai fogadóterembe, még gyorsan megtörli a cipőjét a zsebkendőjével. Sajnálom a pápát is, aki elé majd odatérdelnek kettesben. Majd jószágon mosolyog és szívből örül annak a csinos, rokonszenves katolikus német párnak,- és megint be lesz csapva. Hiszen nem is sejtheti, hogy két házasságtörőre adja az áldását.

Mi lenne, ha én is Rómába mennék és kihallgatást kérnék a pápától? Valamelyest ő is emlékeztet egy bölcs öreg bohócra, meg aztán Arlecchino figuráját is Bergamóban találták ki. Az ajtóban a szép szál svájci testőrök, meg egy láthatóan némi undorral mosolygó monsignore, és én a hitetlen, ott térdelek a mosolygó pápa előtt. Meg fogom magyarázni a pápának, hogy Marieval elhatározott házasságom tulajdonképpen a polgári esketésen bukott meg, és meg fogom kérni, hogy tekintsen VIII. Henrik ellentípusának: Ő poligám volt és hívő, én monogám vagyok és hitetlen. El fogom mondani a pápának, hogy milyen önteltek és pocsékok a német katolikusok vezéregyéniségei, és

hogy be ne dűljön nekik. Egy-két számot is előadok majd, persze előtte nem iszom, és gyakorolni is fogok, olyan kedves-könnyedet, mint az iskolába járunk, a Bíboros számomat viszont nem fogom bemutatni, mert azt a szívére venné, hiszen maga is bíboros volt valaha – és őt aztán igazán nem akarnám megbántani.

Pá-pá! Pá! Pápa!

Ne nézzél hátra

Itt vagyok előtted két térden állva

Kezeim szépen összeteszem.

Pá-pá! Pá! Pápa!

Hadd bújjunk ágyba!

Add ránk az áldásod, mint oly sok másra

Kezeim illően összeteszem.

Pá-pá! Pá! Pápa!

Itt sír két árva

Karjukat, szívüket szélesre tárva

Kezeink ugye most összeteszed?

Pá-pá! Pá! Pápa!

Pá-pá-pá! Pápa!

Pá-pá-pá! Pá-pá-pá! Pá-pá-pá!

Pápa!

És Marie most a Züpfner pénzét hordja a táskájában. Ez épp olyan elviselhetetlenül undorító, mint a mézeshetek, meg az, hogy megküzdhetnék Mariért. Hiszen megküzdeni csak testileg lehet. Még hanyagul edzett bohóc létemre is fölényben vagyok akár Züpfnerrel, akár Sommerwilddel szemben. Még alapállásba sem helyezkedtek és máris csináltam három bukfcencet, aztán hátulról nekik, és padlóra velük, és dupla tarkófogás. Vagy szellemi küzdelemre gondoltak, akkor mért nem engedték, hogy Marie elolvassa a leveleimet? Olyan szavak a szájukon, mint nászút meg mézeshetek, közben én vagyok szerintük obszcén. Álszent banda. Amikor Marie Züpfner vállára teszi a kezét, eszébe kell jussak: jéghideg volt a keze, a hónom alatt, meg a zsebemben szoktam melengetni.

Fürödni majdnem olyan jó, mint aludni, ahogy aludni majdnem olyan jó, mint azt a dolgot csinálni. Ő mondta mindig így és én mindig az ő szavaival gondolok erre. El sem tudom képzelni, hogy Marie azt a dolgot megtehesse Züpfnerrel, ilyesmit elképzelni egyszerűen nincs rekesze az agyamnak, ahogy az a kísértés sem fogott el soha, hogy Marie fehéreneműi közt turkáljak. Csak azt tudom elképzelni, hogy Marie ne ne vess koránt játszik Züpfnerrel, de ez is elég őrjítő. Elvégre semmit, amit csináltunk, nem csinálhat vele anélkül, hogy ne érezné magát kurvának, vagy áruónak. Még a zsemléjét sem vajazhatja meg. Ha arra gondolok, hogy fölveheti a hamutartóból és továbbszívhatja a

cigaretteját, rám jön a téboly és még az sem vigasztal igazán, hogy Züpfner nem is dohányzik, és valószínűleg sakkozni fog vele. Legfeljebb főzhet neki úgy, hogy ne kelljen egyfolytában rám gondolnia, mert ezt miattam olyan ritkán csinálta, hogy most nem föltétlenül árulás, vagy kurvaság.

Cukorból van a mell

Sőt! Izzó karamell,

Kókusz és marcipán

Látszik a tarifán.

Cukortól ég a száj

Szörnyűbb, mint az aszály

A méz itt már keserű

Nem bög ő, csak hegedű

Cukros a lehelet

Gyúrd le, ha le lehet

A vágyat mely ölelő

S a gyomrodból tör elő.

Látom sötétben hazamenni. A rövidre nyírt gyeplő majdnem kéknek látszik a holdfényben. A garázs mellett lemetszett gally, a kertész rakta halomba. A szemetesvödör ki van téve a kapu mellé. Péntek

este. Ő máris tudja, milyen szag van a konyhában, halszag, és azt is tudja, milyen cédulákat talál odabenn, egyet a tévén; Züpfnerét: Még sürgősen el kellett mennem F.-hez. Csók Heribert. Egy másikat a hűtőgép tetején, a mindenesét: Moziba mentem, tízre jövök. Grete.

Kinyitni a garázsajtót, villanyt gyújtani, Züpfner kocsiban ott a Mercedes, gyalog ment el. Egy pillantás fölfelé, a gyerekszoba sötét. Az egyes házakat kétnyomos kocsik behajtók és széles virágágyak választják el egymástól. Tévék beteges visszfénye. A szombat délutánok szolgálnak barátkozásokkal, ha átszáll a tollaslabda a sövényen, ha kismacska, vagy kölyökkutya megszökik, és tollaslabdát dob vissza valaki, kismacskát – milyen cuki – vagy kölyökkutyát – milyen cuki – ad vissza a kertkapunál, vagy a sövény egy részén át. Ingerült hang, mindig fojtott, sohasem illet személyt, csak néha ugrik ki egyenletes ívéből, és karcolja és csipkézi meg a szomszédság egét, indítéka mindig jelentéktelen, sohasem az igazi: Ha csészealj csörren és törik össze, elguruló labda virágot tör le, gyermekkéz kavicsot szór autólakkra, frissen mosott, frissen vasalt ruhára öntözőtömlő vizet permetez – akkor fület hasogatnak azok a hangok, amelyek megcsalás, házasságtörés, abortusz miatt nem hasogathatnak fület – Istenem, hát egyszerűen túl érzékeny a dobhártyád: végy be valamit.

Nem! Semmit se végy be, Marie!

Amikor Henriette halálhíre megjött, épp ebédhez terítettek, és Anna a pohárszéken hagyta Henriette sárgagyűrűs, szerinte talán még nem

mosásba való szalvétáját, mi pedig mind azt a szalvétát néztük. Akkor éreztem először, hogy milyen rémes az a tárgy, amit valaki hátrahagy. Anyám képes volt megpróbálni, hogy egyék, ami csakis annyit jelentett, hogy az élet megy tovább, vagy valami hasonló. De én tudtam, hogy nem igaz, nem az élet megy tovább, hanem a halál. Kivertem a kanalat anyám kezéből, fölrohantam Henriette szobájába, föltéptem az ablakot, és mindent, ami a kezem ügyébe került, szórni kezdtem kifelé az udvarra: dobozkákat, ruhaféléket, babákat, kalapokat, cipőket, sapkákat, fiókokat rángattam ki, amelyekben furcsa apróságokat találtam Henriette fehérneműi közt, neki biztosan értékes holmikat: száraz kalászt, köveket, virágokat, cédulákat, és kötegszám rózsaszín szalagokkal átkötött leveleket. Szórtam kifelé a kertbe mindent, ahogy értem, teniszcipőt, teniszütőket, versenytroféákat. Aztán lerohantam a garázsba, kivonszoltam a súlyos kanna tartalékbenzint, meglocsoltam vele a holmit és meggyújtottam. Berohantam az ebédlőbe a pohárszékről felkaptam a szalvétát és gyűrűstől behajítottam a tűzbe. Leó utóbb azt állította, hogy öt percig sem tartott az egész, és hogy mire megsejtették volna, hogy mi készül már égis csapkodtak a lángok, én meg már mindent a lángokba dobtam.

Halló! Igen én vagyok. Megkaptad a táviratomat? Teljesen tönkrementem Sabine, a pályámon, lelkiileg, testileg, anyagilag én...  
Hallom és köszönöm. Legkésőbb holnap délben ott leszek, hogy

megegyem a láboska levesemet, ami mindig ott melegszik a tűzhelyeteken. És ha majd megint kellene valaki, vigyázni a gyerekre, akkor én... meg.... Szóval, ha beajánlanátok esetleg ismerősöknek, telefonom ugye van, és ugyanolyan olcsón elvállalnám, mint más. Igen Sabine, ennyire. Leírtak, mint bohócot, egyelőre nem dolgozhatok. Nem hallottátok? Marie elhagyott Sabine, és feleségül ment egy bizonyos Züpfnerhez. Pedig igaz. Tudom. El is akartam venni, de aztán kiderült, hogy kell az a rohadt bárca az anyakönyvtől, és hogy adjam írásba, hogy a gyerekeimet katolikusnak fogom nevelni. Nem tudom, hogy ezen bukott-e meg, de kezdődni evvel kezdődött. Sok minden járult hozzá nyilván, amit nem értek. Igen. Persze, tudom fülkéből. Tedd csak le igen, majd jövök. Nagyon köszönöm. Igazán. Szervusz.

Tessék, most már kiülhetek a pályaudvar lépcsőjére, és várhatom a római gyorsot. Ha Marie képes volna egyszerűen elmenni mellettem, még mindig lehetek öngyilkos. Bár avval még várjunk. Elválhat még Züpfnertől, és akkor beáll az eszményi helyzet. Megmarad az ágyasomnak, hiszen egyházilag nem válhat többé el. Akkor már csak az kell, hogy felfedeztessem magam a tévével, fölújítsam a hírneveimet: akkor már ahány szeme van, mind be fogja hunyni az egyház.

Persze meghalni is hatásos lenne. A művész mindig magánál hordja a halálát, mint a jó pap a breviáriumot. Még azt is tudom, hogy mi lesz velem, ha meghalok: a Schnierek családi sírboltját nem úszom meg. Anyám sírni fog, és azt mondja majd, hogy ő volt az egyetlen, aki megértett. És azt is mondja: Bizony tehetséges volt a mi Hansunk, csak sajnos roppant érzéki és pénzsóvár.

Sommerwild pedig így: A mi kedves Schnierünk: pompás volt, pompás – kár hogy kiirthatatlanul elfogult antiklerikalizmus munkált benne, és fikarcnyi érzéke sem volt a metafizikához.

Fredebeul pótolhatatlan típusnak fog mondani, mindennemű szociológiai következmény nélkül.

Kinkel majd sír, őszintén és nagyon megsirat, mélységesen meg lesz rendülve, de már későn. Marie egyszerűen nem hiszi majd el – elhagyja Züpfnert, nekivág, szállodáról szállodára érdeklődik felőlem, hiába.

A szentségit Marie, hát tényleg arra az ünnepi nagymisére készülsz, amelyen majd máltai lovaggá ütik Züpfnert, kancellárok és elnökök társaságában, tényleg saját kezűleg akarod majd kivasalni a viaszpecsétet a köpenyéből. Ízlés dolga Marie, de ez nem a te ízlésed. Jobb neked egy hitetlen bohócban bíznod, aki időben fölkelt, hogy pontosan odaérj a szentmisére, aki taxira is befizet hazulról a templomig. A kék trikómat sohasem kell kimosnod.

Remélem mindenkinél lesz elég aprópénz, amikor elmegy mellettem. Leó öcsémnél valamivel több egy sárgaréz tízesnél, nagypapa, mikor megjön Ichiáról, még talán egy csekket is kiállít. Mónika, Marie barátnője még talán le is hajol hozzám és megcsókol, míg Sommerwild, Kinkel és Fredebeul föl fog háborodni az ízléstelenségemen és még egy cigarettát sem dobnak a kalapomba. Közbe-közbe, amikor órákig nem lesz esedékes gyorsvonat, akkor kibiciklizem Sabinhoz és megeszem a láboska levesemet. Sommerwild esetleg még Rómában fölhívja Mariet és Züpfnert, hogy szálljanak le előbb a vonatról. Akkor majd kibiciklizem hozzájuk is, leülök a panorámás villa elé, aztán ott énekelem el a dalocskáimat, jöjjön csak elő Marie, lásson, aztán legyen holt, vagy eleven. Kezdhetjük.